

Helsinki 24.9.2026

Asianro DKIR/533/00.05.00/2026

Asia Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö tekoälyä ja tekijänoikeutta koskevasta aiheesta: Vastuullinen tekoälyn kehittäminen ja käyttö

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Kirkkohallitus kiittää mahdollisuudesta lausua raportista ja siihen liittyvästä valmisteluaineistosta. Kirkkohallitus pitää raportin tavoitetta vastuullisen tekoälyn kehittämisen ja käytön pelisääntöjen luomisesta kannatettavana. Raportissa tunnistetaan tasapainoisesti tekoälyn tarjoamat mahdollisuudet sekä siihen liittyvät riskit luovan työn, kulttuurin, tutkimuksen, demokratian ja yhteiskunnallisen luottamuksen näkökulmasta.

Kannatatko luovan ryhmän ehdotuksia? Voitko ehdottaa niille tärkeysjärjestystä?

Kirkkohallitus kannattaa pääosin luovan ryhmän ehdotuksia. Luovaa työtä tehdään kirkossa laajasti esimerkiksi musiikin, taiteen, kasvatuksen ja viestinnän yhteydessä. Tärkeimpinä Kirkkohallitus pitää tekoälyllä tuotetun tai muokatun sisällön läpinäkyvyyttä ja asianmukaista teknologista merkitsemistä (metadata merkinnät), tekijöiden oikeuksien turvaamista sekä ihmisen luovan työn arvostamista. Kansallisten kielimallien kehittämistä tulee arvioida niiden hyödyn, kustannusten ja olemassa olevien ratkaisujen perusteella.

Kannatatko teknologiaryhmän ehdotuksia? Voitko ehdottaa niille tärkeysjärjestystä?

Kirkkohallitus kannattaa teknologiaryhmän ehdotuksia. Tärkeysjärjestyksessä ensimmäisenä on tekoälylukutaidon vahvistaminen, toisena koulutusdatan lainmukainen ja eettisesti kestävä hankinta sekä kolmantena datan laatu, tekninen oikeellisuus ja tietoturva. EU:n tekoälyasetus velvoittaa tekoälyjärjestelmien tarjoajat ja käyttöönottajat tukemaan henkilöstönsä ja puolestaan toimivien henkilöiden tekoälylukutaitoa.

Tekijänoikeudella suojatun aineiston käyttöä tekoälyn kouluttamiseen on arvioitava EU:n tekijänoikeussäätelyn perusteella. Tekstin- ja tiedonlouhinnan yleinen poikkeus ei edellytä kaikissa tilanteissa oikeudenhaltijan ennakkosuostumusta, mutta oikeudenhaltija voi pidättää oikeutensa asianmukaisella tavalla. Siksi lausunnossa ei tule rinnastaa tekijänoikeudellista opt-out-järjestelmää GDPR:n suostumusperusteeseen.

Kannatatko juridiikkaryhmän ehdotuksia? Voitko ehdottaa niille tärkeysjärjestystä?

Juridiikkaryhmän esittämät vaihtoehtoiset kehityskulut ovat hyödyllisiä, mutta niiden pohjalta ei vielä muodostu riittävän selkeitä ja yhteisesti hyväksyttyjä toimenpide-ehdotuksia. Jatkovalmistelussa tärkeimpiä ovat tekijänoikeuksien ja koulutusaineistojen käytön

oikeusperustan selkeyttäminen, vastuiden määrittely sekä läpinäkyvyyttä ja oikeuksien pidättämistä koskevien käytäntöjen yhdenmukaistaminen. Kirkkohallituksen näkemyksen mukaan varsinainen tärkeysjärjestys voidaan vahvistaa, kun vaihtoehtoista on muodostettu konkreettiset ehdotukset.

Muita huomioita vastuullisen tekoälyn kehittämisestä ja käytöstä

Raportissa tunnistetut läpinäkyvyys, riskien arviointi, tietosuojat, tekoälylukutaito ja osaamisen kehittäminen ovat Kirkkohallituksen näkökulmasta keskeisiä periaatteita. Lisäksi on korostettava käyttäjän vastuuta ja eettistä harkintaa. Tekoälysisältöjen merkitsemistä koskeva vaatimus ei koske kaikkea tekoälyn avulla tuotettua sisältöä samalla tavalla, vaan velvoitteet määräytyvät sisällön luonteen ja käyttötarkoituksen perusteella. EU:n tekoälyasetus edellyttää muun muassa tiettyjen tekoälyllä tuotettujen tai muokattujen sisältöjen koneellisesti tunnistettavaa merkitsemistä sekä näkyvää ilmoittamista esimerkiksi syvävääräennöksistä ja ilman ihmisen toimituksellista valvontaa julkaistusta yleistä etua koskevasta tekstistä.

Raportissa tulisi tarkastella nykyistä vahvemmin myös tekoälyn mahdollisuuksia tutkimuksessa, koulutuksessa, hallinnossa ja tiedon käsittelyssä sekä ennakoida tekoälyagenttien ja lisääntyvän automaation yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Niilo Pesonen

Kansliapäällikkö

Anni Rinne

Tietohallintojohtaja